

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Біолого-екологічний факультет
Кафедра геоботаніки, ґрунтознавства та екології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Т.в.о. проректора з науково-педагогічної
роботи

Верба О. В.

“ _____ ” _____ 2017 ____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ПП 5.9в «Флора та рослинність України» _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
спеціальність _____ **101 Екологія** _____
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
факультет/центр біолого-екологічний _____

Дніпро – 2017 рік

Робоча програма «Флора та рослинність України» для студентів ОКР бакалавр за спеціальністю 101 Екологія, 10 травня 2017 року - 12 с.

Розробник: к.б.н., доц. Лісовець О.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри геоботаніки, ґрунтознавства та екології

Протокол від 15.05.2017 року № 24.

Завідувач кафедри геоботаніки, ґрунтознавства та екології

_____ (Зверковський В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
15.05. 2017 року

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол від 21.06.2017 року № 16

Голова _____ (Масюк О.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
21.06.2017 року

Схвалено Вченою радою факультету біології, екології та медицини

Протокол від 23.06.2017 року № 7

Голова _____ (Севериновська О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
23.06.2017 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва)	За вибором	
Модулів 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>101 – Екологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання ____ - ____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		6-й	
		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		58 год.	
		У тому числі індивідуальні завдання: кмр, 4 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,75

для заочної форми навчання –

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Флора та рослинність України” є : на основі вчення про рослинний покрив України пізнати основні закономірності географічного розподілу фітоценозів, сформулювати уявлення про їхні флористичні особливості, екологію, значення для народного господарства і науки, необхідність раціонального використання і охорону рослинного світу. Вивчити морфологічні, біологічні та екологічні особливості домінантів рослинного покриву України. Ознайомитися з рідкісними видами флори України, корисними і шкідливими рослинами.

Завдання дисципліни:

- сформулювати загальні уявлення про екологічні та географічні закономірності поширення різних типів біогеоценозів на території України, їхні флористичні та екологічні особливості;
- засвоїти поняття біоморф та екоморф рослин, навчитися виконувати біогеографічний аналіз угруповань з визначенням екологічних характеристик місцезростання;
- на основі знань про біо- та екоморфи рослин, оцінювати ступінь антропогенного впливу на певні біогеоценози, прогнозувати їх розвиток в майбутньому;
- надати характеристику найбільш важливим в практичному відношенні представникам флори України, ознайомитися з рідкісними видами флори України

Студент має **знати**: основні терміни і поняття флористики, характерні види основних типів рослинності України, їхнє систематичне положення, біологічні та екологічні особливості й практичне значення; рідкісні та зникаючі рослини України, цінні в практичному відношенні види та шкідливі рослини.

Студент повинен **вміти**: визначити домінуючі рослини головних типів рослинних угруповань України, надати їхню морфологічну, екологічну та біологічну характеристику, визначити систематичне положення.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна характеристика флори та рослинності України.

Тема 1. Місце вчення про флору і рослинний покрив в системі наук. Основні поняття і терміни флористики. Теоретичне і практичне значення флористики.

Тема 2. Вчення про ареал. Поняття про ареал. Причини меж і конфігурацій ареалів рослин. Методи картування ареалів рослин. Розселення і поширення видів рослин. Типи ареалів.

Тема 3. Загальна характеристика флори та рослинності України. Сучасний стан природної рослинності в Україні. Флороценотичні групи та їхня видова насиченість. Практичне значення представників флори України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Типи рослинності України, закономірності їх географічного поширення.

Тема 1. Сланики і високогірні луки Українських Карпат. Умови формування рослинності високогір'я. Головні представники флори та їхня характеристика.

Тема 2. Темнохвойні і широколистяно-темнохвойні ліси та похідні угруповання на їхньому місці. Головні представники флори та їхня характеристика. Екологічна роль темнохвойних лісів Карпат.

Тема 3. Соснові та широколистяно-соснові ліси та похідні угруповання на їхньому місці. Головні представники флори та їхня характеристика. Екологічна роль та господарське значення соснових лісів України. Флористичні та структурні особливості соснових лісів.

3.1. Середньоєвропейські соснові ліси.

- 3.2. Східноєвропейські соснові та широколистяно-соснові ліси.
- 3.3. Східноєвропейські лісостепові і степові соснові ліси.
- 3.4. Східноприсередземноморські соснові ліси.

Тема 4. Широколистяні ліси та похідні угруповання на їхньому місці. Головні представники флори та їхня характеристика. Екологічна роль та господарське значення широколистяних лісів України. Флористичні та структурні особливості широколистяних лісів.

- 4.1. Середньоєвропейські широколистяні ліси.
- 4.2. Дністровсько-Дніпровські широколистяні ліси.
- 4.3. Східноєвропейські широколистяні ліси.
- 4.4. Південно європейські (при середземноморські) широколистяні ліси.
- 4.5. Евксинські широколистяні ліси.

Тема 5. Ксерофітні рідколісся і зарості геміксерофітних чагарників. Поширення, структурні та флористичні особливості, екологічна роль.

Тема 6. Степи і сільськогосподарські землі на їхньому місці. Умови формування степової рослинності та ґрунтів. Життєві форми степових рослин. Домінанти степів. Структура та динаміка степових угруповань. Рідкісні та корисні види степів.

- 6.1. Причорноморські степи. (Лучні степи і остепнені луки. Різнотравно-типчаково-ковилові степи. Типчаково-ковилові степи. Пустельні полиново-злакові степи).
- 6.2. Кримські гірські степи.

Тема 7. Болота України. Класифікація боліт України за типом живлення. Флористичні, структурні та екологічні особливості боліт.

Тема 8. Рослинність заплав. Поняття про інтразональний тип рослинності. Флористичні, структурні та екологічні особливості головних типів рослинності заплав.

Тема 9. Позазаплавні луки. Особливості походження позазаплавних луків в лісовій і степовій зонах. Життєві форми лучних рослин. Флористичні та структурні особливості луків.

Тема 10. Приморська літоральна рослинність. Флористичні, структурні та екологічні особливості головних типів рослинності літоралі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					с.р.
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	ін д		
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1						
Загальна характеристика флори та рослинності України.						
Тема 1. Місце вчення про флору і рослинний покрив в системі наук. Основні поняття і терміни флористики. Теоретичне і практичне значення флористики.	10	1				9
Тема 2. Вчення про ареал. Поняття про ареал. Причини меж і конфігурацій ареалів рослин. Методи картування ареалів рослин. Розселення і поширення видів рослин. Типи ареалів.	18	1		2		15
Тема 3. Загальна характеристика флори та рослинності України.	12	2		2		8
Разом за змістовим модулем 1	40	4		4		32
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2						
Типи рослинності України, закономірності їх географічного поширення.						
Тема 1. Сланики і високогірні луки Українських Карпат.	5	1		2		2
Тема 2. Темнохвойні і широколистяно-темнохвойні ліси та похідні угруповання на їхньому місці.	5	1		2		2
Тема 3. Соснові та широколистяно-соснові ліси та похідні угруповання на їхньому місці.	7	1		2		4
Тема 4. Широколистяні ліси та похідні угруповання на їхньому місці.	10	2		4		4
Тема 5. Степи і сільськогосподарські землі на їхньому місці.	8	2		2		4
Тема 6. Ксерофітні рідколісся і зарості геміксерофітних чагарників.	3	1				2
Тема 7. Болота України.	3	1				2
Тема 8. Рослинність заплав.	3	1				2
Тема 9. Позазаплавні луки. Приморська літоральна рослинність.	3	1				2
Тема 10. Зональне (на рівнинах) та поясне (в горах) розподілення рослинності Кримського півострову	3	1				2
Разом за змістовим модулем 2:	50	12		12		26
Разом за курс:	90	18		16		58

**5. Теми семінарських занять
Не заплановано**

**6. Теми практичних занять
Не заплановано**

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
1	Методи вивчення флори і рослинності	4
2	Морфолого-біологічні та екологічні особливості представників високогір'я Українських Карпат (альпійського та субальпійського поясу)	2
3	Морфолого-біологічні та екологічні особливості представників темнохвойних лісів України	2
4	Морфолого-біологічні та екологічні особливості представників флори соснових лісів України	2
5	Морфолого-біологічні та екологічні особливості представників флори широколистяних лісів України	4
6	Морфолого-біологічні та екологічні особливості представників флори степів	2
	Разом за курс:	16

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма
	Змістовий модуль 1.	32
1	Методи вивчення флори і рослинності	16
2	Практичне значення представників флори України: кормові, медоносні, їстівні, красильні, дубильні, лікарські, отруйні, бур'янисті, алергенні види (презентація).	16
	Змістовий модуль 2.	26
3	Ботаніко-географічні особливості рослинності високогір'я.	2
4	Ботаніко-географічні особливості темнохвойних лісів Карпат.	2
5	Ботаніко-географічні особливості та господарське значення соснових лісів України.	3
6	Ботаніко-географічні особливості та господарське значення широколистяних лісів України.	3
7	Рідкісні та корисні види степів.	3
8	Поняття про інтразональний тип рослинності.	3
9	Життєві форми лучних рослин.	3
10	Практичне значення представників степів, широколистяних лісів, соснових лісів, луків, боліт України (конспект).	3
11	Підготовка до крм	4
	Разом за курс	58

9. Індивідуальні завдання

№ змістового модуля, теми	Вид завдання, тема	Кількість годин
2.1 – 2.10	Підготовка до КМР	4

10. Методи навчання

1. Словесні (лекція, бесіда, дискусія, інструктаж);
2. Наочні (демонстрація, ілюстрація);
3. Практичні (лабораторна робота, самостійна робота, індивідуальна робота).

11. Методи контролю

1. Практична контрольна перевірка.
2. Тестовий метод.
3. Підсумковий (методом письмової роботи, бесіди, тестування).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Сума
денна форма	50	50		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Таблиці.
2. Фотоматеріали на електронних носіях, що демонструють рослини певних родин, рослинні угруповання та типових представників головних типів рослинних угруповань України.
3. Мапи.
4. Гербарій.

14. Рекомендована література

Базова

1. Нечитайло В.А., Кучерява Л.Ф. Ботаніка. Вищі рослини. – К., 2000. – 432с.
2. Нечитайло В.А., Кучерява Л.Ф. Систематика вищих рослин. Список основних прогнаних таксонів. – К., 2000. – 47с.
3. Нечитайло В.А., Липа О.Л. Систематика вищих рослин. – К., 1993. – 416с.

4. Определитель высших растений Украины. /Д.Н. Доброчаева и др. – К., 1987. – 548с.
5. Определитель растений лесов УССР / Под ред. А.Л. Бельгарда. – К.: Вища школа, 1984. – 343 с.
6. Рейвн П., Зверсет Р., Айкхорн С. Современная ботаника. – в 2-х томах. –М., 1990.
7. Тарасов В.В. Флора Дніпропетровської та Запорізької областей. Судинні рослини. Біолого-екологічна характеристика видів: Моногр. – Д.: Вид-во ДНУ, 2005. – 276 с.
8. Тахтаджян А.Л. Система магнолиофитов. – Л., 1987. – 439с.
9. Федоров А.А., Кирпичников М.Е., Артюшенко З.Т. Атлас по описательной морфологии высших растений: В 6 т. – М. – Л.: АН СССР, 1962-1990.
10. Флора УРСР. – В 12-ти томах. – К., 1965.

Допоміжна

1. Вступ до курсу „Екофлора України: Метод. вказів-ки. - Д.: Оксамит-Текс, 2006. – 18 с.
2. Мицик Л.П., Тарасов В.В. Лабораторний практикум з курсу „Морфологія рослин”. Дніпропетровськ, РВВ ДНУ. -2001. - 44с.
3. Тарасов В.В. Большой практикум по эволюционной систематике высших растений. – Д., 1990. – 56с.

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ДНУ ім. Олесь Гончара, 49025, м. Дніпропетровськ, проспект Гагаріна, 72
2. Бібліотека медичної літератури, 49025, м. Дніпропетровськ, вул. Дзержинського,
3. Обласна наукова бібліотека, 49025, м. Дніпропетровськ, вул. Ю.Савченко,
4. Бібліотека ДДМА, 49025, м. Дніпропетровськ, вул. Дзержинського,
5. Наукова бібліотека ім. В.І. Вернадського, м. Київ
6. <http://www.plantarium.ru>
7. <http://www.jcbi.ru>

16. Структура рейтингової системи оцінювання

Дніпровський національний університет ім. Олеса Гончара

Кафедра геоботаніки, ґрунтознавства та екології

Дисципліна: Екофлора України

Академічна група: БЕ-16

Навчальний рік 2018/2019

Семестр 6

Елементи контролю за 1 змістовим модулем

Термін: 22- 28 тижні

Вид контролю	Кількість завдань	Кількість балів		Тиждень подачі або проведення
		За одиницю контролю	Всього	
1.Лабораторна робота №1	1	20	20	22-28
2. Презентація за темою, ви-несеною на самостійне опрацювання	1	10	10	26
2. Письмове опитування 1 (тестові завдання)	20	1	20	28
Всього:			50	

Складання 1-го змістового модуля: 27 тиждень

Перескладання 1-го змістового модуля: 28 тиждень

Елементи контролю за 2 змістовим модулем

Термін: 29-36 тижні

Вид контролю	Кількість завдань	Кількість балів		Тиждень подачі або проведення
		За одиницю контролю	Всього	
1.Лабораторні роботи № 2-6	5	4	20	29-36
2. Конспект теми, ви-несеної на самостійне опрацювання	1	10	10	35
3. КМР	20	1	20	35
Всього:			50	

Складання 2-го змістового модуля: 35 тиждень

Перескладання 2-го змістового модуля: 36 тиждень

Викладач-лектор: доц. Лісовець О. І.

Викладач, який проводить лабораторні заняття: доц. Лісовець О. І.

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № 24 від 15.05.2017

Завідувач кафедри

В.М. Зверковський